

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

M 2 2 2 7 0 1 1 2

JESENSKI IZPITNI ROK

EKONOMIJA

==== Izpitna pola 2 ====

Ponedeljek, 29. avgust 2022 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik, svinčnik, šilček, radirko, računalno in ravnilo.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani).

Izpitna pola vsebuje 6 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom v izpitno polo v za to predvideni prostor **znotraj okvirja**, skice in grafe pa rišite s svinčnikom. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 24 strani, od tega 5 praznih.

1. naloga: Koristnost dobrin in premica cene

Potrebe so gibalno gospodarjenja, njihov obseg in raznovrstnost določata tudi raznovrstnost gospodarske dejavnosti, stopnja zadovoljitev potreb pa je običajno merilo, kako dobro živimo v neki družbi.

1.1. Del dobrin najdemo v naravi, druge moramo proizvesti.

- Opredelite pojem dobrina.

---

(1)

- Opredelite pojem mejna koristnost dobrine.

---

(1)
(2 točki)

1.2. Maja preživlja počitnice pri dedku in babici v Mirnem zalivu. V vročih poletnih dneh se hladi s čokoladnim sladoledom in limonado. Preglednica prikazuje mejno in celotno koristnost kepic sladoleda, ki jih kupuje Maja.

- Dopolnite preglednico tako, da izračunate mejno in celotno koristnost.

Kepica sladoleda	Mejna koristnost (MU)	Celotna koristnost (TU)
0	–	0
1		7
2	5	
3	3	
4		16
5		16

(2 točki)

2. naloga: Stroški in reprodukcija

Temeljito poznavanje proizvodnje in stroškov je nujno, če želimo razumeti, kako se ekonomska redkost na trgu odraža v cenah (povzeto po Samuelson, 2002, str. 132).

2.1. Opredelite proces **reprodukcije**.

(1 točka)

2.2. Podčrtajte pravilno navedbo in dopolnite trditev.

V podjetjih poteka **tehnična / družbena** delitev dela. Prednost take delitve dela je

---

(2 točki)

2.3. Avtomatizacija in robotizacija proizvodnje večata tehnično opremljenost dela, zaradi česar se v podjetju povečajo (podčrtajte pravilno navedbo)

stroški materiala / stroški dela / stroški amortizacije.

(1 točka)

2.4. V podjetju Betonček, d. o. o., je 15 delavcev. Izdeluje betonske tlakovce.

- Dopolnite preglednico tako, da izračunate manjkajoče stroške pri proizvodnji 30.000 betonskih tlakovcev. Rezultat zaokrožite na dve decimalni mesti.

Količina tlakovcev	Stalni stroški (FC) v EUR	Spremenljivi stroški (VC) v EUR	Celotni stroški (TC) v EUR	Povprečni stroški (AC) v EUR
30.000	4.500	5.100		

(1)

- V podjetju povečajo proizvodnjo za 10.000 tlakovcev. **Spremenljivi stroški** se povečajo za 400 EUR.

Dopolnite preglednico tako, da izračunate manjkajoče stroške. Rezultat zaokrožite na dve decimalni mesti.

Količina tlakovcev	Stalni stroški (FC) v EUR	Spremenljivi stroški (VC) v EUR	Celotni stroški (TC) v EUR	Povprečni stroški (AC) v EUR
40.000				

(1)

- Podčrtajte pravilno navedbo in dopolnite trditev.

Pri oblikovanju dobičkonosne prodajne cene pri proizvodnji 40.000 tlakovcev mora podjetje upoštevati

stalne stroške / spremenljive stroške / celotne stroške / povprečne stroške,

zato mora prodajati tlakovce po ceni, ki bo višja od _____ EUR za kos.

(1)

- Podjetje proizvede 40.000 tlakovcev. Po prodajni ceni 0,35 EUR za kos proda le 30.000 tlakovcev. Dopolnite trditev in podčrtajte pravilno navedbo.

Prihodek podjetja pri prodaji 30.000 tlakovcev znaša _____ EUR,

stroški podjetja pri proizvodnji 40.000 tlakovcev so _____ EUR,

zato v podjetju ustvarijo **dobiček / izgubo** v višini _____ EUR.

(2)

- Lastnik, ki je v podjetje vložil 50.000 EUR kapitala, z doseženim donosom ni zadovoljen. Utemeljite, kako bi lahko **povečal donos** vloženega kapitala ob dejstvu, da cene tlakovcev zaradi obstoječe konkurence ne more povečati.

---

(1)
(6 točk)

3. naloga: Trg in povpraševanje

Tržno dogajanje se oblikuje z delovanjem ponudbe in povpraševanja. V danih tržnih razmerah se oblikujeta ravnotežna cena in ravnotežna količina.

3.1. Opredelite splošni zakon povpraševanja.

(1 točka)

3.2. Delovanje splošnega zakona povpraševanja razložimo z dvema učinkoma.

– Učinka sta:

---

(1)

– Pojasnilo učinka:

---

(1)
(2 točki)

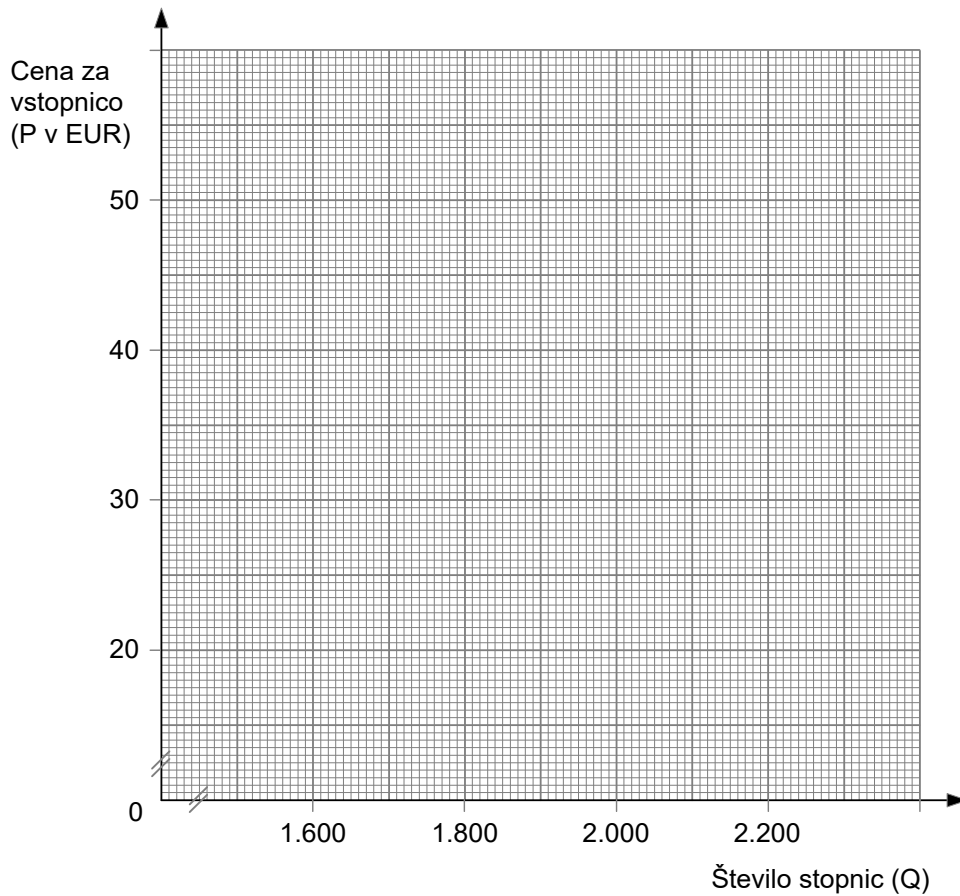
3.3. Avditorij Portorož ima več prizorišč, tudi poletno gledališče Amfiteater, ki ima 1.800 sedežev. V poletni sezoni ponujajo različne glasbene prireditve.

– Preglednica prikazuje obseg povpraševanja po vstopnicah v Amfiteatru v poletni sezoni.

Cena (v EUR)	Povpraševanje (število vstopnic)
30	2.200
40	2.000
50	1.600

- Vrišite krivulji ponudbe in povpraševanja po vstopnicah v Amfiteatru Portorož in ju označite.

(2)

Podčrtajte pravilno navedbo in dopolnite trditvi.

- Tržno ravnotežje se bo oblikovalo pri količini _____ prodanih vstopnic
in ceni _____ EUR.

(1)

- Pri ceni 40 EUR za vstopnico se oblikuje

presežna ponudba / presežno povpraševanje.

(1)

- Pri ceni 40 EUR za vstopnico bi znašal prihodek gledališča _____ EUR.

(1)

(5 točk)

3.4. Štiri slovenske glasbene skupine načrtujejo za poletne večere koncerte na portoroški plaži. Svoje koncerte načrtujejo ob istih dnevih, kot bodo potekale glasbene prireditve v Amfiteatru Portorož.

- Podčrtajte pravilno navedbo.

Koncerti na plaži in glasbene prireditve v Amfiteatru Portorož so za ljubitelje glasbe

komplementarne / inferiorne / substitutne / nevtralne dobrine.

(1)

- Organizatorji prireditev v Amfiteatru Portorož skušajo doseči dogovor z glasbenimi skupinami, da bi bili njihovi koncerti ob drugih dnevih, kot so glasbene prireditve v Amfiteatru. Utemeljite, zakaj bi bilo za organizatorje smiselno, da so glasbene prireditve in koncerti ob različnih dnevih.

---

(1)
(2 točki)

4. naloga: Denar

Blagovnega gospodarstva ni brez denarja.

4.1. Z denarjem se srečujemo prav vsak dan.

- Opredelite pojem denar.

---

(1)

- Navedite oblike denarja, ki jih danes uporabljamo.

---

(1)
(2 točki)

4.2. Marko je med poletnimi počitnicami obiskal teto, ki živi v Avstraliji.

Prvi stolpec prikazuje funkcije denarja, označene z A, B, C in D, drugi stolpec pa navaja konkretne primere, ko opravlja denar določeno funkcijo. S črko v drugem stolpcu označite, katero izmed navedenih funkcij opravlja denar v opisanem primeru.

Funkcija denarja	
A	merilec vrednosti
B	menjalno sredstvo
C	hranilec vrednosti
D	plačilno sredstvo

Primer funkcije denarja za evro	
	Marko je v preteklem letu z namenskim varčevanjem za potovanje v Avstralijo privarčeval 1.000 EUR.
	Za letalsko karto, ki jo je kupil tri mesece pred potovanjem, je Marko odštél 780 EUR.
	Cene letalskih kart z bližnjih letališč do Sydneya se gibljejo med 700 do 1.000 EUR.
	V banki na letališču v Sydneyu je dobil Marko 100 avstralskih dolarjev (AUD) za 65,42 EUR.

(2 točki)

4.3. Na trgu prihrankov se kot povpraševalci pojavljajo potrošniki, ki želijo svoje potrebe po potovanju takoj zadovoljiti z najemom posojila.

- Opredelite pojem obresti.

---

(1)

- Za potovanje v Avstralijo si je Marko od prijatelja izposodil 950 EUR. Izračunajte višino obrestne mere, če je moral prijatelju po enem letu vrniti 1.002,25 EUR.

Izračun:

Rezultat: _____

(1)
(2 točki)

5.4. Filip in David sta privarčevala vsak 1.000 EUR. Denar sta želela oplemenititi, zato je Filip kupil delnice podjetja Strojček, d. d., po ceni 100 EUR za delnico, David pa je celoten denar naložil v delniški sklad.

Analizirajte dogajanje na trgu kapitala in izračunajte, čigava naložbena vrednost je po **dveh letih** večja.

- Cena delnice podjetja Strojček, d. d., se je prvo leto zvišala za 40 %, drugo leto se je cena delnice znižala za 20 %. Dividend v teh dveh letih niso izplačali.

Izračun Filipove skupne vrednosti naložbe v delnicah:

Izračun:

Rezultat: _____

(1)

- Vrednost v delniškem skladu se je vsako leto povečala za 10 %.

Izračun Davidove skupne vrednosti naložbe v delniškem skladu po dveh letih:

Izračun:

Rezultat: _____

(1)

- Podčrtajte pravilno navedbo.

Po dveh letih je večja skupna vrednost **Filipove** / **Davidove** naložbe.

(1)
(3 točke)

5.5. Skupina Samsung je južnokorejska delniška družba, ustanovljena leta 1938, ki jo vodi Lee Kun-hee. Je multinacionalno podjetje s sedežem v Seulu, ki je konec leta 2017 imelo preko 200 podružnic po svetu. Pomembnejše Samsungove industrijske podružnice vključujejo Samsung Electronics (informacijsko tehnološko podjetje), Samsung Heavy Industries (ladjedelniška družba), Samsung Engineering in Samsung C & T (gradbeno podjetje), Samsung Techwin (proizvodnja orožja ter optoelektronike) in druge. Podjetje je leta 2017 s 320.671 zaposlenimi ustvarilo 211,2 milijarde ameriških dolarjev prihodkov. Njihova vizija 2020 je »Navdihniti svet, ustvariti prihodnost.«

(Vir: povzeto po: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Samsung>, https://skupnost.sio.si/sio_arhiv/sirikt/www.sirikt.si/slo/sirikt_2012/sponzorji/diss.html. Pridobljeno: 17. 2. 2020).

- Preberite besedilo in zapišite vsaj dve značilnosti, na podlagi katerih lahko trdimo, da je podjetje Samsung korporacija.

---

(1)

- Samsung ima podružnico proizvodnje in prodaje elektronskih naprav v Egiptu. Egipt sodi z 2.573 USD bruto domačega proizvoda na prebivalca med države v razvoju (vir: IMF, 2018). Navedite dva pozitivna in dva negativna vpliva, ki ju lahko ima podružnica korporacije Samsung na gospodarstvo Egipta.

Pozitivna vpliva: _____

Negativna vpliva: _____

---

(2)
(3 točke)

6. naloga: Mednarodna vpetost Slovenije

Današnja gospodarstva so odprta in vpeta v globalno gospodarstvo. Svet je med seboj vse bolj povezan in odvisen.

6.1. Navedite kazalec, s katerim merimo odprtost gospodarstva.

(1 točka)

6.2. Države se med seboj precej razlikujejo po odprtosti gospodarstva.

- Podčrtajte pravilno navedbo in dopolnite trditev.

Majhna gospodarstva, tudi slovensko, so **bolj** / **manj** odprta od velikih gospodarstev.

Država, v katero Slovenija največ izvažata in uvažata, je _____.

(1)

- Podčrtajte pravilno navedbo in jo utemeljite.

Velika uvozna in izvozna odvisnost od ene države je **zaželena** / **nezaželena**.

Utemeljitev:

---

(2)

- Pojasnite, zakaj morajo velika slovenska podjetja, kot so Revoz, Krka, Gorenje, Lek, preko 90 % svoje proizvodnje izvoziti.

---

(1)

(4 točke)

- Izračunajte, za koliko odstotkov se je spremenil saldo **bilance storitev** leta 2018 glede na leto 2017.

Izračun:

Rezultat: _____

(1)

- Z upoštevanjem enega od petih elementov naravnega bogastva Slovenije razložite, zakaj Slovenija največ prihodkov v storitveni bilanci ustvari s turizmom in tranzitnim prometom.

---

(1)
(5 točk)

